

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของวิธีการเสริมแรงด้วยเบี้ยบรรณาการในการเล่นเกมส์กับเด็กปกติ
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กออทิสติกในห้องเรียนเรียนร่วม ที่ได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยบรรณาการในการเล่นเกมส์กับเด็กปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนออทิสติกในห้องเรียนเรียนร่วมระหว่าง ก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยบรรณาการในการเล่นเกมส์กับเด็กปกติ

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือนักเรียนออทิสติกที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติของโรงเรียนบ้านกุศู อำเภอน้อย จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2549 และได้รับการวินิจฉัยความบกพร่องจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางให้เรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้ จำนวน 4 คน

เด็กหญิงอบ อายุ 9 ปี ปัจจุบันกำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ลักษณะทางพฤติกรรมของเด็กหญิงอบที่เป็นปัญหาคือ ชอบทำร้ายร่างกายเพื่อน ผลักหรือทำลายสิ่งของของเพื่อนเป็นประจำ โดยเฉพาะเวลาที่อยู่กับเด็กหญิงแอม จะชอบทำร้ายร่างกาย ผลัก ค้าง พุดจาคำหยาบกับเด็กหญิงแอมตลอด แต่เวลาที่ครูอยู่ใกล้และได้ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กปกติ พฤติกรรมดังกล่าวจะลดลง

เด็กหญิงแอม ปัจจุบันอายุ 9 ปี กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พฤติกรรมที่เป็นพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กหญิงแอมที่ทุกฝ่ายร่วมกันประเมิน คือ การตีเพื่อน ส่งเสียงดังในห้องเรียน ทำลายสิ่งของทุกอย่างที่อยู่ใกล้ ถ่มน้ำลายรดเพื่อนที่เข้ามาหา

เด็กชายเอ็น ปัจจุบันอายุ 6 ปี เรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีปัญหาแรงดันที่ผู้วิจัยเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการปรับพฤติกรรม นั่นคือ เด็กชายเอ็นจะทำร้ายร่างกายเพื่อน ตี กระชาก ผลัก ถ่มน้ำลายรดเพื่อน โดย ไม่ยอมรับฟังว่าใครจะห้าม ชอบขีดเขียน

หนังสือที่เปิดดู แต่เป็นการเขียน ที่ไม่เป็นเรื่องราว ชอบฉีกหนังสือ สมุด ไม่ว่าจะเป็นอย่างใ
ก็ตาม

เด็กชายเกม อายุ 7 ปี ปัจจุบันเรียนอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 พฤติกรรมต่างๆ ไปของ
เด็กชายเกม จะเป็นเด็กที่ร้องไห้ตลอดเวลา ไม่ยอมแยกจากแม่ ส่งเสียงดังในห้องเรียน ร้องไห้
เสียงดัง โดยไม่สนใจว่าใครจะหนวกหูหรือไม่ ชอบหยิกเพื่อน ผลักและทำลายสิ่งของที่เป็นของ
คนอื่น

ตัวแปรที่ศึกษาคือ

1. ประสิทธิภาพของวิธีการเสริมแรงด้วยเบี้ยธรรมดา
2. พฤติกรรมก้าวร้าวในห้องเรียนเรียนร่วม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว
2. ชุดการสังเกตและแบบบันทึกพฤติกรรมแบบช่วงเวลา
3. ชุดการเสริมแรงด้วยเบี้ยธรรมดา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนเตรียมการก่อนดำเนินการทดลองใช้เวลาทั้งหมด 4 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่วันที่
1 ตุลาคม 2549 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2549 โดยดำเนินการในเรื่องดังนี้

1.1 สํารวจปัญหาพฤติกรรมของเด็กออทิสติก

1.2 คัดเลือกประชากรในการทดลอง โดยให้ครูประจำชั้นเรียนร่วมและ

ครูผู้สอนห้องเรียนคู่ขนาน ประเมินในแบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งปรากฏว่ามีประชากร
ที่เป็นเด็กออทิสติกจำนวน 4 คน ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวมากที่สุดมาเป็นประชากรในการวิจัย

1.3 กำหนดเกมสำหรับใช้ในการเล่นร่วมกันระหว่างเด็กปกติกับเด็กออทิสติก
ในแต่ละชั่วโมง โดยพิจารณาคัดเลือกจากเกมที่ต้องมีการเคลื่อนไหวร่างกาย และมีปฏิสัมพันธ์
ต่อกันด้วยการเล่นเป็นกลุ่ม ซึ่งกำหนดเวลาในการเล่นเกม ๆ ละ 20 นาที

1.4 สํารวจตัวเสริมแรงโดยสัมภาษณ์จากนักเรียน ผู้ปกครองและครูผู้สอน
โดยใช้แบบสำรวจตัวเสริมแรงให้เรียงลำดับความต้องการของเด็กที่เป็นประชากรในการทดลอง
ต่อจากนั้นจึงนำเฉพาะคำตอบมาพิจารณาคัดเลือกตัวเสริมแรง โดยถือเกณฑ์ว่าตัวเสริมแรงของ

เด็กออทิสติกจะต้องจัดหาได้ง่าย ราคาไม่แพง แล้วจึงนำมากำหนดเป็นอัตราค่าการแลกเปลี่ยนกับเบี้ยอรรถกรตามความเหมาะสม

2. ขั้นตอนการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ เป็นกระบวนการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียนเรียนร่วมของเด็กออทิสติก ใช้เวลา 12 สัปดาห์ จำนวนทั้งหมด 40 ครั้งๆละ 20 นาที ในช่วงเวลาของการเล่นเกมกับเด็กปกติ โดยใช้วิธีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ของซิดแมน (Sidman, 1960 : 85) ซึ่งเป็นการทดลองแบบสลับกลับ ส่วนการสังเกต บันทึก และการปรับพฤติกรรม ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตข้อมูลจะทำอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่วันที่ 10 พฤศจิกายน 2549 ถึงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2550 แบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 (A₁) ขั้นพื้นฐาน ใช้เวลา 10 ครั้งๆ ละ 20 นาที เป็นระยะที่ผู้สังเกตได้สังเกตพฤติกรรมเพื่อบันทึกข้อมูลพฤติกรรมก้าวร้าวในห้องเรียนเรียนร่วมของเด็กออทิสติก ที่เป็นผู้รับการทดลองในการเล่นของเด็กออทิสติกกับเด็กปกติ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานการทดลองของในขณะที่ครูไม่ใช้หลักการปรับพฤติกรรมใช้เวลา 2 สัปดาห์
2. ระยะที่ 2 (B₁) ขั้นการให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร ใช้เวลา 10 ครั้งๆ ละ 20 นาที ใช้เวลา 4 สัปดาห์ ระยะนี้เป็นการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กออทิสติกโดยให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรในการเล่นของเด็กออทิสติกกับเด็กปกติ ดำเนินการสังเกตพฤติกรรมจำนวน 10 ครั้งๆ ละ 20 นาที โดยในแต่ละครั้งที่ดำเนินการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม จะแบ่งระยะเวลาในการสังเกตเป็นช่วงเวลาสั้นๆ ใน 1 ครั้ง / 1 เกม จำนวนครั้งรวมทั้งหมดในระยะ 4 สัปดาห์ เท่ากับ 10 ครั้ง โดยในแต่ละครั้งผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต สังเกตและบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กออทิสติกในการเล่นกับเด็กปกติ โดยให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมการเล่นของเด็กออทิสติกกับเด็กปกติด้วยเบี้ยอรรถกร ถ้าเด็กออทิสติกแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในขณะที่เล่นเกมของเด็กออทิสติกกับเด็กปกติน้อยกว่า 4 ครั้ง ใน 10 ช่วงเวลา จะได้รับวงกลมหน้ายิ้ม 2 ภาพก็สามารถนำเบี้ยอรรถกรมาแลกตามตารางกำหนดอัตราค่าการแลกเปลี่ยนได้

3. ระยะที่ 3 (A₂) ขั้นการหยุดให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร ใช้เวลา 10 ครั้งๆ ละ 20 นาที เป็นระยะหลังจากให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรมาตลอดระยะที่ 2 (B₁) และเมื่อถึงระยะนี้จะยุติการให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร ใช้เวลา 4 สัปดาห์ ระยะนี้เป็นการหยุดให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรในการเล่นของเด็กออทิสติกกับเด็กปกติ ดำเนินการสังเกตพฤติกรรมจำนวน 10 ครั้งๆ ละ 20 นาที โดยในแต่ละครั้งที่ดำเนินการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม จะแบ่งระยะเวลาในการสังเกตเป็นช่วงเวลาสั้นๆ ใน 1 ครั้ง / 1 เกม จำนวนครั้งรวมทั้ง

ทั้งหมดในระยะ 4 สัปดาห์ เท่ากับ 10 ครั้ง โดยในแต่ละครั้งผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต สังเกตและบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กออทิสติกในการเล่นเกมนักเด็กปกติ โดยหยุดให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมการเล่นของเด็กออทิสติกกับเด็กปกติด้วยเบียร์ธรรมดา ถ้าเด็กออทิสติกแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในขณะที่เล่นเกมของเด็กออทิสติกกับเด็กปกติน้อยกว่า 4 ครั้ง ใน 10 ช่วงเวลา จะได้รับวงกลมหน้ายิ้ม ก็สามารถนำเบียร์ธรรมดาแลกตามตารางกำหนดอัตราการแลกเปลี่ยนได้

4. ระยะที่ 4 (B₂) ขั้นการนำการเสริมแรงด้วยเบียร์ธรรมดากลับมาใช้อีกครั้ง ใช้เวลา 10 ครั้ง ๆ ละ 20 นาที ระยะนี้เป็นการเสริมแรงด้วยเบียร์ธรรมดาในชั้นเรียนเรียนร่วม ในช่วงเวลาของการเล่นเกมของเด็กออทิสติกกับเด็กปกติ ใช้เวลา 2 สัปดาห์

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของวิธีการเสริมแรงด้วยเบียร์ธรรมดาในการเล่นของเด็กออทิสติกกับเด็กปกติผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ $P_1 - P_2 = 13.37\%$
2. เด็กออทิสติกที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในห้องเรียนเรียนร่วมในการเล่นของเด็กออทิสติกกับเด็กปกติ หลังจากได้รับการเสริมแรงด้วยเบียร์ธรรมดาแล้ว พบว่า มีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงซึ่งสอดคล้อง กับสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนออทิสติกในห้องเรียนเรียนร่วมระหว่าง ก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบียร์ธรรมดาในการเล่นของเด็กออทิสติกกับเด็กปกติ พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กออทิสติกในห้องเรียนเรียนร่วมใน ระยะที่ 1 กับระยะที่ 4 พบว่า เด็กออทิสติกมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง คิดเป็นร้อยละ ได้ดังนี้ คนที่ 1 คิดเป็น 23.37% คนที่ 2 คิดเป็น 20.74% คนที่ 3 คิดเป็น 26.75% คนที่ 4 คิดเป็น 21.08%

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวในห้องเรียนเรียนร่วมของเด็กออทิสติกโดยการเสริมแรงด้วยเบียร์ธรรมดาในการเล่นของเด็กออทิสติกกับเด็กปกติ ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. เด็กออทิสติกในห้องเรียนเรียนร่วมทั้ง 4 คน ซึ่งเป็นประชากรในการทดลอง หลังการเสริมแรงด้วยเบียร์รถพบว่าจำนวนครั้งของการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง ทำให้มีคะแนนการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเพิ่มขึ้น

แสดงว่าประสิทธิภาพของวิธีการเสริมแรงด้วยเบียร์รถในการเล่นของเด็ก ออทิสติกกับเด็กปกติผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ $P_1 - P_2 = 13.37\%$ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต พบว่า การเสริมแรงด้วย เบียร์รถสามารถเพิ่มสัมฤทธิ์ผลทางการอ่านภาษาไทยของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต และคณะ. 2526 : 66-69) นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับการวิจัยของ เย็น ธีรพิพัฒน์ชัย พบว่าการเสริมแรงด้วยเบียร์รถต่อการ ทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ของเด็กออทิสติกในชั้นเรียนพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า การเสริมแรง ด้วยเบียร์รถขณะทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ ทำให้คะแนนความถูกต้องของการทำ แบบฝึกหัดคณิตศาสตร์นักเรียนออทิสติกกลุ่มตัวอย่าง เพิ่มขึ้น (เย็น ธีรพิพัฒน์ชัย. 2541 : 109) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ สุวิทย์ เกตรา พบว่าการเสริมแรงด้วยเบียร์รถต่อ พฤติกรรมการทำแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลพบว่า นักเรียนจะมีความเร็วและความถูกต้องในการทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับ การเสริมแรงด้วยเบียร์รถ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบเงื่อนไขการกระทำของ สกินเนอร์ คือ การที่อินทรีย์แสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งเพิ่มขึ้นอันเป็นผลมาจากอินทรีย์ ได้รับผลกรรมที่พึงพอใจหลังจากแสดงพฤติกรรมสิ่งทีอินทรีย์ได้รับแล้วเกิดความพึงพอใจแล้ว แสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้น (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2536 : 197) ในการทดลองครั้งนี้เด็กออทิ สติก ได้คะแนนการไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเพิ่มขึ้น หลังจากการเสริมแรงด้วยเบียร์รถใน การเล่นของเด็กออทิสติกกับเด็กปกติผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลการวิเคราะห์ค่าร้อยละของจำนวนครั้งของช่วงเวลาของการสังเกตแต่ละครั้ง ของพฤติกรรมก้าวร้าวในห้องเรียนเรียนร่วมของเด็กออทิสติก ในแต่ละระยะการทดลองเป็น รายบุคคล ทั้ง 4 คน พบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวในห้องเรียนเรียนร่วมของเด็กออทิสติกทั้ง 4 คน ลดลง

จากผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามแนวคิดของการเสริมแรงทางบวกของวัตสัน (Watson. 1973 : 23 - 24) เสนอไว้ว่า หลักสำคัญในการให้การเสริมแรงทางบวกแก่เด็กต้อง ตระหนักเสมอว่า เด็กแต่ละคนมีความสามารถต่างกัน ควรเลือกให้การเสริมแรงทางบวกใน จังหวะหรือเวลาที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม อีกทั้ง แคซดิน (Kazdin. 1982 : 106) ได้เสนอหลักการให้การเสริมแรงทางบวกแก่เด็กว่า ตัวเสริมแรงจะมีคุณภาพมากขึ้นเพียงใด

ขึ้นอยู่กับความพอใจของเด็กว่าสามารถรับรู้เงื่อนไขได้มากน้อยเพียงใด ถ้าเด็กรับรู้เงื่อนไขได้มากจะทำให้ตัวเสริมแรงมีประสิทธิภาพมากในการเสริมสร้างพฤติกรรมเป้าหมาย และมีผลทำให้พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นสม่ำเสมอ ส่วนกาลิช (Kalish, 1981 : 61 – 72) เชื่อว่าพื้นฐานการเรียนรู้ที่ขึ้นอยู่กับรางวัลที่ให้ทันที จะมีแนวโน้มให้เด็กเรียนรู้และทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก ซึ่งจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กออทิสติกในระยะที่ 1 (A₁) เกิดพฤติกรรมเป็นไปตามธรรมชาติของเด็กออทิสติก ส่วนในระยะที่ 2 (B₁) หลังการเสริมแรงด้วยเบียร์รถพบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กออทิสติกลดลง สอดคล้องกับทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบอบเพอแรนคอนดิชันนิง (Operant Conditioning) ซึ่งเชื่อว่าการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมานั้นขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ของบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ส่วนในระยะที่ 3 (A₂) ซึ่งเป็นการหยุดให้การเสริมแรงด้วยเบียร์รถ สมิโกชน์ เอี่ยมสุภานิต (สมิโกชน์ เอี่ยมสุภานิต, 2539 : 139) กล่าวว่า การใช้การหยุดยั้งในระยะที่ 3 จะทำให้การกระทำที่กระทำอยู่เพิ่มสูงขึ้น โดยพฤติกรรมจะเปลี่ยนแปลงไปในทางรุนแรงขึ้น ส่วนในระยะที่ 4 (B₂) กลับมาใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยเบียร์รถอีกครั้งพบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กออทิสติก ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับระยะที่ 3 (A₂) ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กออทิสติกทั้ง 4 คน ได้รับเงื่อนไขการเรียนรู้มาแล้ว

ดังนั้น ผลของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กออทิสติกทั้ง 4 คน ตลอดเวลาของการทดลอง พบว่า เด็กออทิสติกทั้ง 4 คน เรียนรู้เงื่อนไขและแสดงพฤติกรรมการเล่นของเด็กออทิสติกกับเด็กปกติโดยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเพิ่มขึ้น ตลอดจนมีพฤติกรรมก้าวร้าวในห้องเรียนเรียนร่วมลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบอร์นาร์ด และคนอื่นๆ (Barnard and others, 1974 : 49 – 59) ได้ศึกษาพบว่า การเสริมแรงทางบวกด้วยเบียร์รถร่วมกับการปรับสินไหมทำให้ความถี่ของพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีตลา ตูลเคมีย์ (ศรีตลา ตูลเคมีย์, 2540 : 125 : บุญทัน ไกรเพชร, 2531 : 81) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เย็น ธีรพิพัฒนชัย (เย็น ธีรพิพัฒนชัย, 2541 : 110) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรศึกษารูปแบบการใช้ ทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้อง และทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ให้เข้าใจก่อนที่จะนำไปใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
2. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรศึกษา ประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กก่อน เพื่อนำไปปรับปรุงวิธีการใช้การเสริมแรงด้วยเบียร์รถให้เหมาะสมกับระดับความสามารถ และศักยภาพของเด็กและมีประสิทธิภาพในการใช้

3. การให้เบี่ยงรรถรกับเค็กออทิสติก ควรให้เมื่อเค็กกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมทันที เพื่อให้พฤติกรรมคงอยู่หรือเกิดขึ้นอีก แต่เมื่อเค็กไม่กระทำพฤติกรรมที่ครูกำหนดก็ไม่ให้เบี่ยงรรถรเช่นกัน

4. การเลือกใช้ตัวเสริมแรงสำหรับเค็กออทิสติก ควรสำรวจจากเค็กออทิสติกผู้ปกครอง และครูหลายๆครั้ง เพื่อให้ได้ตัวเสริมแรงที่ตรงกับสิ่งที่เค็กชอบมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ การเสริมแรงด้วยเบี่ยงรรถรกับการเสริมแรงด้านอื่นๆอีก เพื่อจะได้วิธีการที่เหมาะสมที่จะใช้กับเค็กออทิสติกต่อไป

2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียนซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเปรียบเทียบว่าจะได้ผลเช่นเดียวกันหรือไม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY